

Wstęp

Siódmy tom *Studiów z historii społeczno-gospodarczej XIX i XX wieku* obejmuje 18 rozpraw i artykułów oraz recenzje i omówienia. W odróżnieniu od poprzednich, wielotematycznych tomów, autorzy prezentowanego zbioru skupili się na jednolitej problematyce udziału ziemiaństwa w procesie uprzemysłowienia ziem polskich w XIX i XX w. (do 1939 r.). Autorami publikowanych prac są historycy z ośrodków uniwersyteckich w Łodzi, Kielcach, Krakowie, Lublinie (z UMCS oraz KUL-u), Olsztynie, Wrocławiu i Wilnie, a także przedstawiciele środowiska ziemiańskiego (PTZ).

Prezentowany tom otwiera artykuł omawiający zagadnienie industrializacji ziem polskich w historiografii (Wiesław Puś). W kolejnym przedstawiono biografię Konstantego Wolickiego, ziemianina, polityka i przedsiębiorcy (Jerzy Szczepański). Następne opracowanie obejmuje działalność oświatową Lubelskiego Towarzystwa Rolniczego na początku XX w., propagującego idee uprzemysłowienia (Andrzej Przegaliński). Anna Wnuk omówiła postawy ziemian Lubelszczyzny wobec industrializacji. W kolejnej rozprawie zostały przedstawione procesy modernizacji technicznych w majątkach ziemiańskich guberni białoruskich do 1914 r. (Roman Jurkowski). Roli ziemiaństwa polskiego w uprzemysłowieniu Ukrainy w ostatnich latach XIX w. i na początku XX w. poświęcono następny artykuł (Aleksandra Anusik). Rafał Kowalczyk omówił inicjatywy ziemian i przemysłowców ziemiańskich w wybranych sektorach gospodarki Królestwa Polskiego na przełomie XIX i XX w. Natomiast Tomasz Kargol podjął próbę ukazania roli ziemiaństwa w uprzemysławianiu Galicji w tym samym okresie. W kolejnym artykule przedstawiciele środowiska ziemiańskiego zaprezentowali ziemian, którzy byli prekursorami uprzemysłowienia w pierwszej połowie XIX w. na tzw. Ziemiach Zabrzanych (Edward i Karol Naruszewiczowie). Marek Przeniosło przedstawił wątki dotyczące przemysłu, poruszane w czasopiśmie „Ziemiańin” i „Głos Ziemiański” w latach 1917–1920. W następnym tekście Henryka Ilgiewicza omówiła aktywność polskich ziemian w towarzystwach rolniczych i technicznych na Wileńszczyźnie. Kolejny tekst, autorstwa Mariana Kozaczki, został poświęcony uprzemysłowieniu Ordynacji Zamojskiej w czasach Drugiej Rzeczypospolitej. Elżbieta Słabińska przedstawiła udział ziemian Kielecczyzny w przemyśle cukrowniczym w latach 1918–1939. W następnym tekście opisano wystawę rolniczo-przemysłową w Jaworowie w 1907 r. i uczestnictwo w niej ziemian galicyjskich (Jerzy Komo-

rowski). Z kolei Edyta Majcher-Ociesa zastanawia się, czy żydowska rodzina Geislerów z Wyczerp Dolnych k. Częstochowy, posiadająca majątek ziemski i zakłady przemysłowe, to ziemianie czy też przemysłowcy. Przemysław Waingertner przedstawił zaangażowanie ziemiańskiej rodziny Lechnickich w życie publiczne Drugiej Rzeczypospolitej. Z kolei reprezentujący Polskie Towarzystwo Ziemiańskie Stanisław Jan Rostworowski omówił inicjatywy gospodarcze, w tym przemysłowe, rodziny ziemiańskiej Rostworowskich z Milejowa na Lubelszczyźnie do 1934 r. W ostatnim artykule, zamykającym dział *Rozprawy i artykuły*, Bogusław Mardofel przedstawił działalność fabryki cukru w Tarzymiechach i udział w tym przedsięwzięciu Hipolita Estko.

Siódmy tom *Studiów z historii społeczno-gospodarczej XIX i XX w.*, tak jak wcześniej wspomniano, zamyka dział *Recenzje i omówienia*, w którym zamieszczono pięć recenzji.

Wiesław Puś
Jarosław Kita